

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/92/2018
Identifikačné číslo spisu:	2115202112
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:2115202112.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky W. U., bývajúcej v S., zastúpenej JUDr. Darinou Tomčovou, advokátkou so sídlom v Šenkviaciach, Záhradná č. 58, a druhého manžela W. U., bývajúceho vo R., zastúpeného advokátskou kanceláriou SVITOK a spol., s.r.o., so sídlom v Bratislave, Tomášikova č. 23/C, o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom: R. U., nar. XX.X.XXXX a F. U., nar. XX.XX.XXXX, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, Jána Bottu č. 4, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 18 P 11/2015, o dovolaní druhého manžela proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. júna 2017 sp. zn. 24 CoP 68/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie druhého manžela rozsudkom z 21. júna 2017 sp. zn. 24 CoP 68/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 29. júna 2016 č. k. 18 P 11/2015-177 vo výroku o určení výživného a druhým výrokom uviedol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil, preto podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. účinnom od 1. júla 2016 (ďalej aj „CSP“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. V celom rozsahu zdieľal právne závery súdu prvej inštancie vo veci a s poukazom na § 387 ods. 2 CSP odkázal na správne, presvedčivé a vyčerpávajúce odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku. Zdôraznil, že z ustanovení Zákona o rodine vyplýva, že konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane oprávneného (odôvodnené potreby, právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov, jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať výživu a ich schopnosti) a na strane povinného (najmä jeho schopnosti, faktické príjmy, jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť,

nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti i situáciu na trhu práce). Tiež je potrebné vyhodnotiť majetkové pomery oboch povinných rodičov, čo zahŕňa majetok rodičov a ich životný štandard, ktorým sa navonok prezentujú. Na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihladiť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností. Súd je tiež povinný prihliadať na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania vtedy, ak sa preukáže, že to bol rodič, ktorý sa vzdal bez vážneho dôvodu výhodnejšieho zamestnania alebo zárobku. Podľa zaužívanej súdnej praxe platí, že výživné, ktoré hradí povinný rodič na všetky deti, ku ktorým má vyživovaciu povinnosť, by malo predstavovať 25-30 % jeho čistého príjmu s prihliadnutím na individuálne okolnosti každého konkrétného prípadu. Odvolací súd uzavrel, že súdom prvej inštancie určené výživné na maloletú R. v sume 150 eur a na maloletého F. v sume 100 eur zodpovedá tejto hranici.

2. Druhý manžel - otec maloletých detí (ďalej aj „dovolateľ“) podal v elektronickej podobe s autorizáciou podľa osobitného predpisu 11. septembra 2017 proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, pretože súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Porušenie práva na spravodlivý proces videl v rozhodnutí o výške o výživnom na základe dôkazov, ktoré musel vypracovať bez podkladov a prípravy počas prerušenia pojednávania na súde prvej inštancie, ako aj na základe dôkazov získaných súdom predložených dovolateľovi až na pojednávaní, keď sa rozhodovalo vo veci samej, takže dovolateľ nemal možnosť sa s týmito dôkazmi riadne oboznámiť a vyjadriť sa vopred. Podľa dovolateľa k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo konaním súdu prvej inštancie a pre spravodlivé rozhodnutie je potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, preto navrhuje rozhodnutie krajského i okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Navrhovateľka v písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadala dovolanie odmietnuť.

4. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie o prípustnosti dovolania, prípadne o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku ponecháva na rozhodnutí súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie druhého manžela je potrebné odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Konanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom patrí medzi konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, t. j. medzi mimosporové konanie, ktoré je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené samostatne v ustanoveniach § 111 a nasl. Civilného mimosporového poriadku, zákona č. 161/2015 Z.z. (ďalej aj „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, t. j. zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej aj „CSP“). To platí i pre konanie o dovolaní. Keďže CMP neustanovuje inak, bolo potrebné na dovolacie konanie v danej veci aplikovať CSP.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne (a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania) a subjektívne (osoba oprávnená podať dovolanie) (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344). V CSP sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené subjekty oprávnené podať dovolanie.

12. Vychádzajúc z uvedeného (bod 11. tohto rozhodnutia) dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), ktoré dovolanie spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP) a dovolateľ v ňom napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým vo veci samej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny.

13. V danom prípade druhý manžel prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f/ CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprel o nedostatky v procese dokazovania pred súdom prvej inštancie, keď rozhodnutie o výške výživného bolo určené na základe dôkazov, ktoré musel vypracovať bez podkladov a prípravy počas prerušenia pojednávania na súde prvej inštancie, ako aj na základe dôkazov získaných súdom predložených dovolateľovi až na pojednávaní, keď sa rozhodovalo vo veci samej a dovolateľ nemal možnosť sa s týmito dôkazmi riadne oboznámiť a vyjadriť sa vopred.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03 a IV. ÚS 252/04).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných

do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

17. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom, či mimosporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

18. Naplnenie práva na spravodlivý súdny proces predpokladá efektívny postup súdu a subjektov na konaní zúčastnených s nastavením medzí pre procesnú aktivitu tak, aby reflektoval základné atribúty zachovania právnej istoty. Pre dosiahnutie právnej istoty má zásadný význam princíp rovnosti účastníkov konania, ktorý princíp úzko súvisí s princípom kontradiktórnosti, je vlastný vo svojej všeobecnej podstate aj konaniam mimosporovým a v širšom zmysle slova smeruje práve k možnosti účastníkov konania (strán sporu) rozvíjať svoju procesnú aktivitu a vyjadrovať sa ku všetkému, čo v konaní vyjde najavo (pozri Smyčková R., Števček M., Tomašovič M., Kotrecová A. a kol., Civilný mimosporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, 2017, s.13-14).

19. Pri posudzovaní opodstatnenosti dovolania druhého manžela dovolací súd považuje námietku druhého manžela týkajúcu sa nesprávneho procesného postupu prvoinštančného súdu v procese dokazovania, keď tento súd rozhodnutie o výške výživného určil na základe dôkazov dovolateľa vypracovaných bez podkladov a prípravy počas prerušenia pojednávania na súde prvej inštancie, ako aj na základe dôkazov získaných súdom predložených dovolateľovi až na pojednávaní, keď sa rozhodovalo vo veci samej a dovolateľ nemal možnosť sa s týmito dôkazmi riadne oboznámiť a vyjadriť sa vopred, za irelevantnú, keďže postupom súdu prvej inštancie nebolo porušené právo druhého manžela na spravodlivý súdny proces. Druhý manžel bol opakovane riadne poučený, a to poučením v zmysle § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) z 27. marca 2015, doručeným mu 2. apríla 2015 a na pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 29. júna 2016, kedy sa súd vo veci vyjadril v zmysle § 100 ods. 1 a § 118 ods. 1 OSP a oboznámil obsah spisu (č. l. 171 a nasl. spisu) a druhý manžel prítomný na pojednávaní nemal námietky, ani návrhy na doplnenie dokazovania. Dovolací súd môže len konštatovať, že nedošlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania, pretože druhý manžel bol prítomný na pojednávaní dňa 29. júna 2016, kedy mal príležitosť oboznámiť sa s obsahom spisu, aj vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom, či navrhnúť vykonanie ďalších dôkazov. Napokon druhý manžel mal možnosť namietať rozhodnutie súdu prvej inštancie v riadnom opravnom prostriedku, ktorú možnosť aj využil a uplatnil svoj vplyv na konanie podaním odvolania, v ktorom uviedol, z akých dôvodov považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne. Odvolací súd sa s jeho námietkami v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vysporiadal. Dovolací súd poukazuje na to, že v danej situácii druhý manžel už cestou riadneho opravného prostriedku dosiahol sledovaný účel, jeho tvrdenie o porušení práva na spravodlivý súdny proces nemá tak žiadne opodstatnenie (k tomu porovnaj m. m. R 39/1993).

20. Dovolací súd napokon dodáva, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že súd prvej inštancie porušil princíp rovnosti účastníkov konania. Naopak súd prvej inštancie vytvoril obom účastníkom konania rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, navrhnúť dôkazy. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy opakovane dospel k záveru, že nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého

dôkazu nezakladá vadu zmätočnosti (porovnaj R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila.

21. Dovolací súd opakovane zdôrazňuje, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavy“) nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (por. I. ÚS 97/97). Čl. 48 ods. 2 ústavy sa síce zaručuje každému, o práve koho orgán verejnej moci rozhoduje, vyjadriť sa k tým dôkazom, ktoré sa v konaní vykonávajú, nezaručuje sa však povinnosť orgánu verejnej moci vykonať každý navrhnutý dôkaz (por. PL ÚS 17/94, I. ÚS 38/96, I. ÚS 49/2001). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu teda nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Treba tiež zdôrazniť, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne uviedol na čo prihliadol pri určovaní výšky výživného, osobitne na schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca (druhý manžel) a ako vyhodnotil ním predložené dôkazy.

22. Z vyššie uvedených dôvodov je zrejmé, že námietka druhého manžela, že mu súd prvej inštancie neumožnil uskutočnenie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, je neopodstatnená.

23. So zreteľom na vyššie uvedené najvyšší súd dovolanie otca maloletých detí (druhého manžela) ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

24. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.